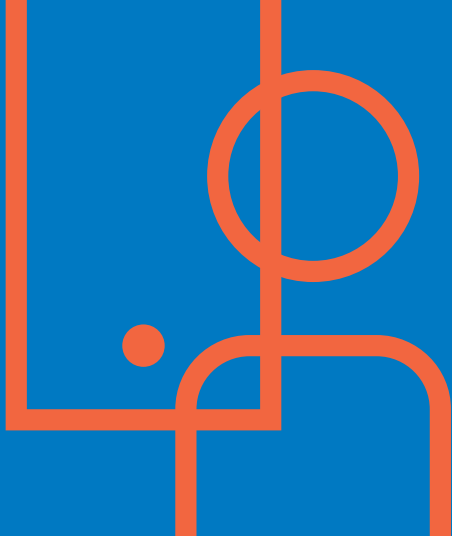

Skal – skal ikke ...

Barnet mitt på sosiale medier – dette trenger du å vite

Hva bør du tenke på, vite og snakke med barna dine om før de begynner å bruke sosiale medier?

Denne veilederen gir deg noen råd på veien.

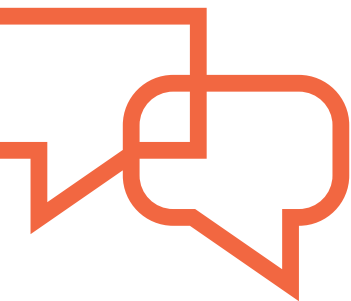
Sosiale medier

Ni av ti norske barn i alderen 9 til 18 år bruker sosiale medier. Andelen øker med alderen, men det er også mange yngre brukere. I aldersgruppen 9 til 12 år bruker 79 prosent av jentene og 69 prosent guttene sosiale medier. Snapchat er mest brukt, men Instagram er også populært (kilde: Barn og medier 2018, Medietilsynet).

9 av 10

Ni av ti norske barn i alderen 9 til 18 år bruker sosiale medier.

Sosiale medier er ulike. Noen er spill, andre handler mest om å dele bilder eller video. Felles for alle er at de gir mulighet til å dele, like, følge og kommentere innhold.

Aldersgrenser

Det finnes to typer aldersgrenser på sosiale medier. I 2018 kom det nye personvernregler i Norge (personopplysningsloven). Lovendringen betyr at de fleste sosiale medier nå har en 13-årsgrense som vilkår for å opprette en profil. Sosiale medier, apper og spill har også egne aldersanbefalinger som gjelder innholdet eller hvem tjenesten er egnet for.

Aldersgrense for innsamling av personopplysninger

13-årsgrensen på sosiale medier er satt for å beskytte barns personopplysninger. Det betyr at før barn fyller 13 år, må de ha foreldrenes godkjenning for å kunne opprette en profil og dele personopplysninger. Det er altså ikke ulovlig å opprette en konto på sosiale medier før fylte 13 år så lenge foreldrene har samtykket. Det er tjenesteleverandørens ansvar å sørge for en løsning slik at du som forelder kan gi et samtykke.

Aldersgrenser på innhold

Sosiale medier, apper og spill har også egne aldersanbefalinger basert på innholdet i tjenesten og hvem tjenesten er egnet for. Det kan være vanskelig å orientere seg i dette landskapet, da ulike «nettbutikker» (som App Store og Windows Store) bruker forskjellige systemer for klassifisering. Dette gjør at aldersgrensen på samme app kan variere. Mens Google Play og Windows sine apper og spill klassifiseres ut fra den europeiske merkeordningen PEGI, har Apple et eget aldersgrensesystem.

I stedet for en bestemt aldersgrense merker PEGI enkelte av sine apper med en anbefaling om foreldreveiledning (Parental Guidance) før barn tar i bruk tjenesten. Merket brukes på tjenester som i seg selv ikke inneholder skadelig innhold, men som kan lede til upassende eller uønsket innhold eller anvendelse gjennom bruk. Snapchat, Instagram og en rekke andre sosiale medier har dette merket.

Snapchat-appen har dette PEGI-merket i nettbutikken Google Play. Merket betyr at veiledning fra foreldre anbefales før bruk.

Er barnet ditt under 13 år og ønsker å opprette en egen profil i et sosialt nettsamfunn?

Da må du som foresatt godkjenne dette. I denne veilederen finner du råd om hva det kan være lurt å tenke igjennom og snakke med barnet ditt om før du bestemmer deg.

Dette bør du tenke gjennom og snakke med barnet ditt om

Mange barn ønsker å bruke sosiale medier selv om de kanskje er yngre enn det aldersgrensen på tjenesten tilsier. Før du som forelder sier ja til dette, bør du gjøre deg kjent med tjenesten barnet ønsker å bruke. I tillegg bør du vurdere om barnet er modent nok til å takle de utfordringer bruk av tjenesten kan medføre.

Når du skal vurdere om barnet ditt skal kunne bruke sosiale medier, bør du ta hensyn både til barnets modenhet og bakgrunnen for de ulike aldersgrensene.

Snakk gjerne med andre foreldre, og bli enige om hvilke apper barna kan bruke.

Snakk med barnet ditt om sosiale medier de interesserer seg for slik at du bedre forstår hva som er engasjerende og gøy med disse.

Tips til konkrete temaer det er lurt å snakke med barnet om:

- Aldersgrenser: Hvorfor de ulike aldersgrensene er satt, hvorfor det eksisterer ulike grenser og hva dette betyr
- Oppførsel: Hva som er greit og ikke greit å si på nett når barnet snakker eller kommenterer bilder eller statusoppdateringer – og hvorfor
- Bilde- og videodeling: Det at man alltid må spørre om lov før man legger ut bilder eller informasjon om andre
- Fjerning av bilder: Hvis noen ber barnet fjerne et bilde som er lagt ut, må dette fjernes selv om personen på bildet i utgangspunktet har sagt ja
- Personvern og privatliv: Hvordan barn kan ivareta sitt eget personvern ved å være bevisst på hvilke bilder og andre personopplysninger (f.eks. adresse og telefonnummer) de deler med hvem
- Lover og regler: Mye er ulovlig å gjøre på nett, f.eks. å dele andres personopplysninger uten samtykke, true eller krenke noen eller å gi seg ut for å være en annen (identitetstyveri)
- Hvem som kan hjelpe: Barnet bør snakke med en voksen det stoler på dersom det opplever noe ubehagelig på nett

Egen profil på sosiale medier?

Hvis du synes barnet ditt er modent nok til å ha en egen profil på sosiale medier og godkjenner dette, bør dere opprette profilen sammen. Begynn med å gå gjennom sikkerhets- og personverninnstillingene, og diskuter hvilke innstillinger dere bør ha og hvorfor. Bruk gjerne tjenesten sammen i starten for å gi barnet en trygg og god innføring.

Anbefalinger

- Sett innstillingene slik at barnets profil ikke er synlig for alle, men bare for hans/hennes venner
- Vurder hvilke personlige opplysninger (telefonnummer, e-post, skole osv.) som skal legges inn, og sørg for at denne informasjonen ikke er synlig for andre enn venner
- Bli enige om hvem barnet kan være venner med. Avhengig av alder og modenhet, vurder om barnet skal spørre deg om lov før det legger til venner i sitt nettverk
- Lær barnet å lage sterke passord og å ikke dele dette med andre. Dersom dere blir enige om at dere som foreldre skal vite om barnets passord, respektter barnets rett til privatliv, og vær tydelig på i hvilke tilfeller dere eventuelt skal kunne bruke passordet
- Vis barnet hvordan det kan blokkere og rapportere andre brukere som opptrer krenkende eller upassende
- Vis barnet hvordan det tar et skjermbilde på PC og mobil/nettbrett. Det er viktig å ha bevis for uønskede hendelser når man søker om hjelp eller ønsker å rapportere hendelsen

Tips til deg som har barn på sosiale medier

- Vær engasjert og involver deg. Anerkjenn at sosiale medier er en viktig del av barnets sosiale liv og tilgang til fellesskapet
- Vær en god rollemodell. Barn legger merke til det du sier og gjør både på nett og ellers, og tar etter din oppførsel
- Spør alltid barnet om lov før du legger ut bilder av det på nett, og respekter et eventuelt nei
- Vis tillit. La barnet forstå at det kan komme til deg med små og store problemer, og snakk om hvilke andre voksne det går an å prate med
- Snakk med andre voksne, for eksempel foreldre som har barn i samme klasse eller samme vennegjeng. Sett sosiale medier på dagsordenen på et foreldremøte, og diskuter felles retningslinjer for bruk

For mer informasjon

Medietilsynet.no:
råd og veiledning om barn og medier

Dubestemmer.no:
nettressurs om personvern, nettvett og digital dømmekraft

Datatilsynet.no:
råd om personvern og bruk av personopplysninger

Barneombudet.no:
om barnets rettigheter

Barnevakten.no:
råd til foreldre om barn og unges mediehverdag

Nettvett.no:
informasjon, råd og veiledning om sikrere bruk av Internett

Reddbarna.no:
egne ressursider om barn og medier

Slettmeg.no:
veiledningstjeneste for de som føler seg krenket på nett eller trenger hjelp til hvordan man sletter kontoer eller publisert innhold

Ung.no:
nettsted for barn og ungdom med egen spørretjeneste

Trenger barnet ditt noen andre å snakke med enn deg?

Noen ganger kan det være lettere for barn å snakke med andre enn foreldrene sine om ting som er vanskelig. Da kan en lærer, helse-sykepleieren på skolen eller Røde Kors sin hjelpelinje Kors på halsen være et godt alternativ.

